

Kuvakollaasi Ann Sundholmin varastohuoneesta, 2012.

Opinnäytetyö

Hamsteri.

Jessi Rannikko

Kuvataiteen koulutusohjelma

2012

OPINNÄYTETYÖ (AMK) | TIIVISTELMÄ

TURUN AMMATTIKORKEAKOULU

Kuvataide | Grafiikka

Opinnäytetyön valmistumisajankohta Toukokuu 2012 | Sivumäärä 30

Ohjaajat: Taina Erävaara & Ilona Tanskanen

HAMSTERI

Kirjallinen opinnäytetyöni tutkii keräilevää taiteilijaa. Se on kurkistus keräilijän kammioon, kummallisena pidetyn tavaranhaalijan mieleen. Se on puolustuspuhe väärinymmärretyn harrastuksen puolesta, ja se esittelee minulle rakasta tapaa niille, jotka eivät jaa samaa intohimoa.

Etsin ja löydän tutkielmassani omat perimmäiset motiivini keräilevänä taiteilijana: nautinto, halu luoda, materiaalin ja pienten asioiden arvostus sekä rakkaus tarinoihin. Etsimisen apuna ovat kollegani. Pura heidän kanssaan käymiäni keskusteluita ajatuksiksi, ja samalla esittelen heidän kokoelmiaan ja työskentelyään, kerron heidän kertomiaan tarinoita.

Kerron myös löytämistäni kauhukokoelmista, jotka kammottavuudestaan huolimatta inspiroivat minua. Esittelen omia kokoelmiani lapsuudesta nykypäivään ja kerron kuinka harrastukseni näkyy taiteellisessa työskentelyssäni merkityksettömiltä tuntuvien asioiden nostamisena jalustalle. Käsittelen mielestäni keskeistä eroa keräilevän taiteilijan ja ammattikeräilijän välillä – taiteilijan valtaa ja vapautta suhteessa esineeseen ja keräilyyn ylipäänsä.

Käsittelen lyhyesti myös jokaisen henkilökohtaista esineympäristöä, eli niitä ihmisten koteihin muodostuneita kokoelmia, jotka kertovat tarinoita kodin asukkaista ja palauttavat heidän mieleensä muistoja menneisyydestä viestien samalla muille ihmisille hänen persoonastaan.

Lopuksi totean sen, mikä on minulle keräilyssä tärkeintä. *”Roska, löydetty ja poimittu roska, palautettu. Pysähtyen löydetty, katsomalla ja näkemällä, tietämättä löydetty, aavistettu. Kauneus ja ihme. Ajan kauneus, olemassa olevan, kerran olemassa olleen kauneus ja suuri merkitys, pienen suuruus.”* –Anu Tuominen, 2008.

Avainsanat: keräileminen, kokoelma, keräilijä, kierrätys, kosmologiat

THESIS WORK | ABSTRACT

TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Fine Arts | Printmaking

Date May 2012 | Number of pages 30

Instructors: Taina Erävaara & Ilona Tanskanen

THE HAMSTER

My thesis work examines the collecting artist. It is a peek to collector's chamber, to the mind of the hamster considered to be weird. It speaks up for the misunderstood hobby and it introduces the habit that is dear to me to those who don't share the same passion.

In my thesis I seek and find my inner motives as a collecting artist: pleasure, the desire to create, appreciation for material and tiny things, and love for stories. My colleagues are helping me to do that. I tell about the conversations we've had and I also introduce their collections and work, I tell stories that they have told me.

I also tell about the horror collections that, despite of their dreadfulness, inspire me. I introduce my own collections from childhood until today, and tell how my hobby shows in my artistic work as making small things big. I tell about what I consider to be the main difference between the collecting artist and a professional collector – the power and freedom that the artist has over items and collecting itself.

I also shortly consider everyone's personal material-environment, those little collections formed in people's homes that tell stories about the householders, remind them about their past experiences and also tell about their personality.

In the end I note what is truly important for me in collecting. *"Garbage, found and picked up, returned. Found by stopping, looking and seeing, unknowingly found, sensed. Beauty and a miracle. The beauty of time, the beauty and meaning of what is, what once was, the mightiness of the tiny."* – Anu Tuominen, 2008. (Freely translated by me)

Keywords: collecting, collection, collector, recycling, cosmologies

SISÄLTÖ

1 Hamsterin alkusanat	7	3 Prosessista ja metodeista	26
1.1 Aivan aluksi	7	3.1 Tarinoiden merkitys	26
1.2 Ihmettelijöille	8	3.2 Vapautta ja valtaa – keräilijän ja	
1.3 Tunnustus ja puolustus	8	keräilevän taiteilijan eroja	28
2 Kurkistus hamsterin pesäkoloon	11	4 Hamsteri työn touhussa	30
2.1 Lajitovereita	11	4.1 Keräelmien synnystä ja	
2.1.1 Antero Paavola	11	kartuttamisesta	30
2.1.2 Ann Sundholm	13	4.2 Hamsterin kokoelma ei kuole	31
2.1.3 Anu Tuominen	15		
2.2 Kotien pienoismaailmat	16	5 Lopuksi: Mikä on tärkeintä?	33
2.3 Omat kätköni	20		
2.4 Löytöjen löytöjä: karmivia kokoelmia	24	LÄHTEET	34

Kuva 1. Anu Tuominen, "Kokoelma", luonnonesineet. 1995. (Tuominen 2003, 64.)

1 HAMSTERIN ALKUSANAT

1.1 Aivan aluksi

Ensiksi haluan tehdä rajauksen, mistä haluan ja mistä en halua kertoa. Tutkielmani tarkoitus on etsiä keräilevän taiteilijan perimmäisiä motiiveja sekä tehdä pieni tutkimusretki keräilystä materiaalista toteutetun teoksen syntyvaiheisiin. Haluan jakaa omia ja muiden löytöjä ja valottaa harrastukseeni liittyviä syvempiä ajatuksia niille, jotka eivät jaa samaa intohimoa. Itse yritän tutkielmani avulla nousta vaistomaisesta tiedostavaksi keräilijäksi.

En halua tutkia ammattimaista keräilyä enkä varsinkaan pakko-oireista häiriötä eli pakonomaista hamstraamista, joka on ikävä ja

vahingollinen sairaus. Tulen kuitenkin sivuamaan ammattimaista keräilyä sen verran, että voin osoittaa sen eroavaisuudet taiteilijan keräilytapoihin.

Ymmärrettävyyden vuoksi tahdon vielä selventää erästä termiä, jota tulen käyttämään tekstissäni. Useassa kohdassa käytän sanan ”kokoelma” tilalla sanaa ”keräelmä”. Näin siksi, koska minusta kokoelma viittaa ammattikeräilijän tietynlaisista esineistä koostuvaan tarkoin harkittuun järjestelmään. Keräelmä kuvaa paremmin keräilevän taiteilijan haalimaa järjestelemätöntä materiaalityöryökyä, jota koottaessa on toki käytetty harkintaa, mutta jonka aihepiirillä ja järjestyksellä ei ole keskeistä merkitystä

1.2 Ihmettelijöille

Ystävä- ja tuttavapiirini kautta olen huomannut, että taiteilijan tapoihin ja kiinnostuksen kohteisiin kiinnitetään aivan erityisellä tavalla huomiota. Ne ovat saavuttaneet lähes myyttisen aseman monien mielessä. Olen useasti pohtinut syitä tällaiseen ”yliarvostamiseen” sekä sen kanssa käsi kädessä kulkevaan ilmiöön, omituisena pitämiseen. Itse en koe provosoivani ketään kiinnittämään huomiota tapoihini. En myöskään usko olevani ainoa taiteilija, joka ei ajattele tavoissaan olevan mitään ihmettelemisen arvoista. Viime aikoina kelkkani on kuitenkin alkanut hieman kääntyä, ja olen tullut uteliaaksi omille ja kaltaisteni tavoille. Jopa niin uteliaaksi, että päätin käyttää opinnäytetyöhön varaamani ajan tutkiakseni

näistä tavoista yhtä: keräilyä. Seuraavaksi kerron, miksi halusin tarttua juuri tähän tapaan.

1.3 Tunnustus ja puolustus

Olen hamsteri. Yllättävää kylläkin, pääsin tähän johtopäätökseen vasta verrattain vähän aikaa sitten, tarkemmin sanoen tämän vuoden alussa. Kaikesta päätellen olen kollegoitani hitaampi määrittelemään omia toimintamallejani tai löytämään syvimpiä motiivejani, sillä vasta nyt, vietettyäni lähes vuoden ylimääräistä aikaa opinahjossani, olen ymmärtänyt niinkin keskeisen asian työskentelyssäni, kuin että olen läpikotaisin ja parantumattomasti hamsteri. Ja miksi minun pitäisikään siitä parantua? Keräileminen on

kieltämättä rakkain harrastukseni, se on terapiaa ja viihdettä ja lisäksi lähtökohtana moneen teokseeni.

Tutkielmani onkin puolustuspuhe minulle rakkaan asian puolesta, sillä kovin usein kuulee puhuttavan keräilemisestä negatiiviseen sävyyn – turhanpäiväistä rojun haalimista, näin moni ajattelee. *”Keräilijää pidetään usein hieman omituisena oliona, eräänlaisena esinemaailman outona lintuna.”*¹ *”Keräilyä joudutaan perustelemaan ja selittelemään, koska keräilyesineitä ei ’tarvita’ arkielämässä. Keräily herättää epäilyksiä: onko se pakkomielle, lapsellisuutta tai ahneutta?”*² Haluan karistaa tällaisia kielteisiä mielikuvia

maalaamalla kuvan vilpittömän keräilevän taiteilijan mielenmaisemasta.

Kuva 2. Ann Sundholmin materiaalivarastoa.

---

¹ Granö 1997, 75.

² Granö 1997, 84.

Kuva 3. Veli Granö, "Aune Paarma" (valokuvasarjasta "Esineiden valtakunta"). 1997. (Granö 1997, 38.)

2 KURKISTUS HAMSTERIN PESÄKOLOON

2.1 Lajitovereita

Hamsteri tarvitsee kaltaisiaan, muuten se tuntee olonsa kummajaiseksi. Siksi aihetta pohtiessani ryhdyin etsimään ensimmäiseksi lajitovereitani saadakseni heiltä inspiraatiota ja kannustusta.

2.1.1 Antero Paavola

Ensimmäiseksi kävin mukavan pienen keskustelun piirustusopettajani ja kollegani Antero Paavolan kanssa. Paavolakin on keräillyt niin kauan kuin muistaa. Hänen tämänhetkisiä keräilykohteitaan ovat maalitahrat ja litistyneet kuivatut

pikkueläimet. Maalitahroja hän kertoi kantavansa mukanaan matkoillaan ja asettavansa niitä esimerkiksi hotellihuoneen pöydille luomaan kotoisampaa tunnelmaa. Paavola harrastaa myös polkupyörien kunnostusta. Hän kertoi korvaavansa silloin tällöin pyörän etuosassa olevan merkkilogon löytämällään maalitahralla. Litistyneistä pikkulinnuista Paavola suunnittelee tekevänsä tauluja: joko yhden suuren iloa hersyvän lintusikermän tai sarjan ”kuukauden lintuja”.

Lyhyestä keskustelutuokiostamme mieleeni jäi päällimmäisenä keskustelun sävy. Yrittäessämme pohtia perimmäisiä motiiveja keskustelu ei tahtonut edetä vaan useimmiten vallan otti pohtiva hiljaisuus. Paavolan toisaalta kertoessa omista kokoelmistaan sekä siitä, mitä hän niille aikoi mahdollisesti tehdä,

ilmapiiri oli innostunut ja leikkisä. Minulle jäi keskustelusta inspiroitunut mielentila, ja mieleni teki päästä saman tien aloittamaan uusia kokoelmia ja jatkamaan keskeneräisiä. Aloinkin pohtia, voisiko keräilyssä olla pohjimmiltaan kyse luomisen halusta? Siitä samasta toistuvasta prosessista, jonka lapsena kävi läpi luodessaan leikeissä esineiden ja tarinoiden avulla uusia pieniä maailmoja, kosmologioita?

Kuva 4. Osa Antero Paavolan maalitahrakokoelmasta.

Kuva 5. Ann Sundholm, "Wunderbaum" (yksityiskohta), puu, helmet, ketjut. 2010.

2.1.2 Ann Sundholm

Tapasimme iltapäivällä töiden jälkeen pienessä kahvilassa keskustellaksemme yhteisestä harrastuksestamme. Jälleen, kuten Paavolan kanssa käymässäni keskustelussa, puheemme pyörivät mielenkiintoisten keräilykohteiden ympärillä. Sundholm kertoi jonkun keräilleen kissojen viiksiä. Hykertelin ajatukselle. Hän kertoi tuttavansa soittaneen kerran innoissaan, että oli löytänyt Pori-Tampere-valtatien varrelta paljon käytöstä poistettavien puhelinpylväiden keraamisia eristeitä ja ajatellut oitis Sundholmin olevan kiinnostunut niistä. Eristeet päätyivät julkiseksi teokseksi Euran kunnankirjastoon yhdessä vanhoista lukulaseista rakennetun veistoksen kanssa. Sundholm kertoi laatikollisesta

kruunukorkkeja, jotka hänen ystävänsä oli kerännyt ja päättänyt lahjoittaa Sundholmille, koska tiesi hänen olevan kova haalimaan teosmateriaalia. ”Wunderbaum”-veistoksen rihkamakorut päätyivät hänelle samalla tavoin tuttavan lahjoittamana. Muistin ne juomatölkkien avausrenksut, lääkkeiden läpipainopakkaukset ynnä muut ”roskat”, joita minulle ovat lahjoittaneet niin ystävät kuin tuntemattomatkin tietäen maineeni hamsterina, enkä voinut olla ajattelematta, että me keräilijät leimaudumme vääjäämättä jonkinasteisiksi kummajaisiksi. Aiemmin Paavolan kanssa keskustellessamme puhuimme myös keräilijän maineesta. Tulimme siihen tulokseen, että keräilevä taiteilija tuskin haluaa tahallisesti hankkia itselleen friikin mainetta. Maine on

yksinkertaisesti seurausta keräilytavan harjoittamisesta, ei mikään harkittu imago. Keräilijä ei malta olla poimimatta mukaansa löytämiään aarteita ja hankkii näin tahtomattaan eksentrisen maineen. Hurjimman maineen saa keräilemällä kammottavina pidettyjä asioita kuten luita, hylättyjä nukkeja tai kuolleita eläimiä. Keräilijälle itselleen tällaiset kammottavuudet ovat vain mielenkiintoista materiaalia, eivät suinkaan mikään hekumoinnin kohde. En kuitenkaan ole tähän mennessä kuullut yhdenkään keräilijän kärsivän maineestaan. Päinvastoin sen avulla keräilijä voi saada merkittäviäkin hyötyjä, kuten materiaalilahjoituksia tai -vinkkejä, joista aiemmin kerroin.

Kysyessäni Sundholmilta, mitä hän oikeastaan keräilee, vastaukseksi sain, ettei mitään

erityistä. Hetken kuluttua sain tarkennuksen: "Kaikkea jännittävää ja kaunista, kaikkea mitä on mukava katsella." Keräilevä taiteilija kerää tosiaankin sellaista, mitä hän itse pitää kauniina tai mielenkiintoisena, ja tämä kirjo on usein hyvin laaja. Meitä hamstereita yhdistäväksi ominaisuudeksi päättelimmekin keskivertoa syvemmän materiaalin arvostuksen. Pienillä asioilla on meille suuri merkitys. Helmiäisnapin kiilto, metsästä löytyneen lasipullon luomat varjot, veden voimasta hioutunut kivi – tällaiset yksityiskohdat ovat hamsterille valtavan tärkeitä. Kaikki mikä on taitavasti tehty, kaikki minkä luonto on ajan saatossa muovannut, ansaitsee hamsterin pohjattoman kunnioituksen. Tällainen keräilevän taiteilijan arvostus saavuttaa niin suuret mittasuhteet,

että hänen on aivan pakko jakaa näitä pieniä iloja muillekin. Hän haluaisi saada muutkin arvostamaan.

2.1.3 Anu Tuominen

Katsellessani kollegani Anu Tuomisen teoksia tunnen hyvin voimakasta samaistumisen tunnetta; tuossa on toinen hamsteri! Pessi Rautio kuvailee Tuomisen työelämää seuraavanlaisesti: *"Asumisen ja taiteellisten teosten välissä ei ole mitään, mikä tahansa esine on potentiaalinen teoksenalku. Tuomisen kotona on alituisen muuntuva näyttely valmiita teoksia, työn alla olevia töitä ja vasta ilmi tullutta materiaalia. Taideteoksia ja oikeita esineitä samanaikaisesti, kuvia ja todellisuutta, joita Tuominen lajittelee ja erittelee. Silti ne sotkeutuvat toisiinsa yhä*

tiukemmin.”³ Tämä tuntuu kovin kotoisalta. Tuomisen töissä pystyn näkemään tutun arvostuksen arkipäiväisiin esineisiin. Aleksandr Borovski kuvaileekin tätä arvostusta puhuessaan Anu Tuomisen taiteesta: *”Ulkonaisesti ja näennäisesti [hän] tuntuisi työstävän vanhaa – taiteen perinteisen statuksen ja mediastereotyyppien hajottamisen perinnettä: hän käyttää löydettyjä objekteja, esineitä, jotka tulevat säännöllisesti arkiympäristöstä, hän ensisijaistaa krääsän, eritasoisen matalan – kuten New Yorkin MOMA kuuluisassa näyttelyssään High and low – tai kuten filosofit sanovat: sankarillistaa profaanin.”*⁴ Tosiaankin, mitäpä muutakaan taiteilija tekee maalatessaan asetelman kukkavaasista ja kananmunasta kuin sankarillistaa profaanin? Tai keräilijä

liittäessään irronneen kauluspaidan napin kokoelmaansa? Entäpä sitten keräilevä taiteilija, joka muodostaa tuhannesta irronneesta kauluspaidan napista suuren nappia esittävän veistoksen? Mitäpä muutakaan hän tekee kuin, jopa hyvin liioitellusti, ensisijaistaa krääsän?

2.2 Kotien pienoismaailmat

Keräilijät eivät ole ainoita, jotka luovat kosmologioita kokoelmillaan. Itse asiassa lähes jokaisen ihmisen kodista löytyy esineiden avulla luotu pienoismaailma, vaikkeivät useimmat sitä tiedostakaan.

”Koti määrittyy sisätilaksi yhtäältä yhteisöllisessä merkityksessä, omien kanssa (ruokakunta, perhe) jaettuna tilana ja toisaalta erityisessä, fyysisen ja

---

³ Tuominen 2003, 7.

⁴ Tuominen 2003, 17.

*mentaalisen yhdistävässä merkityksessä: "interiöörinä", joka ei rakennu pelkästään lattiasta, seinistä ja katosta vaan siitä esineistöstä, jonka tuo rajattu tila sulkee sisäänsä, antaen sille tietyn hahmon ja tunnelman. Toisin sanoen, asumuksesta ja talosta tulee koti paitsi – yhteisön tilana myös ja erityisesti omana esineympäristönä. Kodista tulee nyt se paikka, johon oman maailman järjestystä, kosmologiaa, rakennetaan."*⁵

Eräänä keväisenä päivänä sain tilaisuuden vierailla Ann Sundholmin kotona. Omaan silmääni tuo paikka oli kiehtova, oikea kokemusten ja tarinoiden aarreaitta. Pihamaalla loikoili kollegoiden teoksia, omenapuun juureen, omien ja ystävien edesmenneiden kissojen haudoille, oli

pystytetty pieniä lyhtyjä, saunarakennuksen ulkoseinästä roikkui elämää nähnyttä tavaraa, rihkamakoruilla kuorrutettu puu koristi yläpihaa, betonilaattoihin oli valettu metalliesineitä. Sisällä silmät saivat tosissaan työskennellä selaillessaan läpi yksityiskohtia yksityiskohtien perään. Kuvailuni kuulostaa ehkä kaoottiselta, mutta tuon pienoismaailman punaista lankaa ei ollut vaikeaa löytää: Kokonaisuutta yhdisti tarinallisuus. Jokaisella esineellä oli oma tarinansa, jonka sekä aisti itse esineestä että myös kysyttäessä kuuli Sundholmin kertomana. Osa esineistä muodosti ryhmiä, jotka oli koottu pieniin järjestelmiin, ikään kuin muistoesineistä koostuviksi suuriksi koruiksi. Seinälle oli esimerkiksi nostettu pienistä lasipulloista ja muista pikkuesineistä koottu valosarja.

---

⁵ Granö 1997, 77.

Sundholm ja hänen kumppaninsa olivat matkustelleet Saksassa moottoripyörillä, ja noista pienistä kauniista pulloista he nauttivat jokailtaisen yömyssynsä.

Sundholmin koti on mainio esimerkki siitä, että jokainen täyttää kotiaan tiedostaen tai tiedostamattomasti esineillä, joihin hänellä on henkilökohtainen suhde. Pelkistetyssä kodissa tällaisia esineitä on toki niukemmin, mutta harvat tarkoin valitut esineet riittävät luomaan haltijastaan kertovan ympäristön. Vanhusten kodit ovat parhaita esimerkkejä runsaista, museomaisista pienoismaailmoista. Vanhuksen kodissa jokainen esine on ikään kuin merkkipaalu, se kertoo tarinaa omasta ajastaan sekä sen haltijan elämästä.

*"Kodin esineympäristö saattaa alkaa erehdyttävästi muistuttaa museota – ei ainoastaan siksi, että olennainen osa esineistä edustaa menneitä aikoja vaan myös siksi, että nämä esineet jäsentyvät ikään kuin pieniksi kokoelman aluiksi. Nämä alkiot ovat yleensä esineiden kertymiä vailla keräilyn systematiikkaa mutta joissakin niistä saattaa jo olla järjestetyn kokoelman piirteitä, vaikkei esineiden haltija itseään keräilijäksi mieltäisikään: esineiden järjestyshän noudattaa vain hänen henkilökohtaista esteettistä makuaan ja siksi kaiken on oltava sellaisessa järjestyksessä, jossa kodin ja esineiden haltija viihtyy."*⁶

---

⁶ Granö 1997, 76.

Kuva 6. Ann Sundholmin muistoesineistä koottu valosarja.

Kuva 7. Oman kotini ikkunalla roikkuu muistoista koottuja mobileja.

2.3 Omat kätköni

En muista milloin minusta tuli keräilijä. Oma teoriani on, että olen aina ollut sellainen. Siinä missä muut jättivät taakseen lapsille tyypillisen pienten löytöjen säilönnän, minä aloin viedä tuota tapaa pitemmälle, kehitellä parempia keinoja järjestää kokoelmani. Varhaisin keräilykohteeni, jonka muistan, on pehmolelut. Muut tytöt leikkivät barbeilla, minä säästin viikkorahojani ja pohdiskelin, mikä voisi olla seuraava ostamisen arvoinen pehmolelu.

Varhaisteininä aloin keräillä hedelmätarroja eli hedelmiin kiinnitettyjä merkkejä. Niitä kertyi noin 900 erilaista. Kaupan hedelmäosastolla minun ei ollut koskaan vaikeaa muistaa, minkä tarran jo omistin ja minkä en, sillä muistin joka

ikisen tarran ulkoa. Olin hyvin omistautunut kokoelmalleni monen vuoden ajan.

Teini-ikäisenä perustin omat säilytystilat lapsuuden muistoille. Muutamaan pahvilaatikkoon mahtuivat kaikki nukenvaatteet, matkaliput, kuitit, muovilelut, kivet ja korut, joiden kautta pystyin palauttamaan mieleeni tärkeitä pieniä muistoja varhaisesta elämästäni. Viime vuosina olen useaan otteeseen ajatellut käyttäväni noita esineitä materiaalina teoksissani, mutten ole kuitenkaan raaskinut.

Järjestelmällisen teosmateriaalin hamstraamisen aloitin noin 18 vuoden iässä. Säilytyslaatikoistani löytyi muun muassa nappeja, muovikristalleja, kangaspaloja ja erilaisia taulupohjiksi soveltuvia levyjä.

Pienten varastojeni anti näytteli isoa osaa Turun ammattikorkeakoulun taideakatemiaan tekemissäni ennakkotehtävissä. Taiteellisen opinnäytetyöni materiaalina käytin ainoastaan keräilemiäni materiaaleja. Rakensin suuren installaation jätteistä, muun muassa pakkauspahvista, lääkkeiden läpipainopakkauksista, rikkiinäisistä ilmapalloista, sukkahousuista, peilinsirpaleista, CD-levyistä, likaisesta foliosta, sulatetusta muovista, eristemassasta, kuplamuovista, kontaktimuovin silikonipaperista sekä vanhoista froteepyyhkeistä.

Keräilyharrastukseni näkyy teoksissani, niissäkin, jotka olen toteuttanut taidegrafiikan menetelmillä. Otan teosteni aiheet useimmiten arkipäivän merkityksettömiltä tuntuvista asioista ja korotan pienet asiat suuriksi. Yllytän

katsojaa näkemään tarinoita siellä, mistä niitä ei heti kuvittelisi löytävänsä. Kotini seinät ja hyllyt olen täyttänyt elämäni varrella kertyneillä muistoilla. Origameilla, jotka sain japanilaiselta tanssijalta autettuani häntä ja hänen kollegoitaan tanssiesityksen järjestelyissä. Kirsikan- ja linnunmuotoisilla korvakoruilla, jotka olen tuonut Interrail-matkaltani. Kollegoilta saamillani teoksilla. Vanhoilla valokuvilla, postikorteilla joita minulle on lähetetty.

Kaikki keräämäni asiat eivät ole konkreettisia. Tämänhetkinen projektini on panna muistiin kaikki Turusta löytämäni mielenkiintoiset yksityiskohdat, esimerkiksi kivitalojen seinissä olevat mielenkiintoiset veistokset. Tällaisista löydöistä saatava hyöty on puhtaasti henkistä. Kaupunkikuvan yksityiskohtia ei voi viedä

mukanaan eikä niitä tarvitsekaan, sillä ne tuottavat iloa sellaisenaan.

Omalla kohdallani materiaalin haalimiseen liittyy voimakkaasti pois heittämisen tuska. Minua ahdistaa ihmisten pinnallinen suhtautuminen tavaraan, sillä tuo suhtautuminen johtaa vääjäämättä siihen, että valtavat määrät käyttökelpoista tavaraa päätyy kaatopaikalle. Itse harkitsen kauan ennen kuin päädyn heittämään jotakin roskikseen. Käyn aina läpi muut vaihtoehdot: Voisinko käyttää tätä materiaalina? Voisiko joku muu hyötyä tästä?

Roskaamisen tuhoisa vaikutus luotoon huolestuttaa minua, mutta keräilyni syinä eivät ole kierrätys ja halu pelastaa luonto. Syyni taitavat olla melko itsekkäät, en nimittäin

kovankaan pohtimisen jälkeen löydä muita motiiveja keräilylleni kuin nautinto. Etsiminen, löytäminen ja arvostaminen tuovat elämääni iloa ja jännitystä samalla tavoin kuin mikä hyvänsä harrastus ihmiselle. Siksi kai ihminen harrastaa, saadakseen nautintoa ja sisältöä elämäänsä.

Kuva 8. Taiteellinen opinnäytetyöni "Heitteillejätetyt" (yksityiskohta), jätteet, 2011.

Kuva 9. Aukeama hedelmätarrakokoelmastani.

2.4 Löytöjen löytöjä: karmivia kokoelmia

Hamsteri tykkää myös löytää toisten tekemiä löytöjä. Muiden kokoelmat ovat äärimmäisen kiinnostavia, vaikka ne olisivat kauhistavia. Internetissä törmäsin muutamaaan kokoelmaan, joiden todella voidaan sanoa olevan mitä karmivimpia.

Mexico Cityn eteläpuolella sijaitsee Isla De Las Muñecas, nukkien saari. Noin 50 vuotta sitten pieni tyttö hukkui läheiseen kanaaliin. Saaren ainoan asukkaan, Don Julián Santana Barreran, onkeen tarttui kalastusreissulla nukke. Seuraavana päivänä tarttui toinen. Ja kolmas. Ollen vakuuttunut siitä, että tämä oli tuonelasta lähetetty merkki, hän alkoi keräillä ja ripustaa saaren puihin ja rakennuksiin nukkeja, joiden hän uskoi estävän tulevia

pahoja asioita tapahtumasta.⁷ Nykyisin saari on sammaloituneine nukkeineen varsin tarinallisen näköinen paikka.

Kuva 10. Isla De Las Muñecasin nukkeja. (SpotCollStuff, 2010.)

Sedlecin luukirkko on pieni katolinen kappeli Sedlecin hautausmaalla Kutná Horan kaupungissa Tšekissä. Kappeli rakennettiin

---

⁷ SpotCoolStuff, 2010.

hautausmaan keskelle vuonna 1511, ja sen alle järjestettiin paikka haudoista kaivetuille luille. Kappelissa säilytetään noin 40 000 ihmisen luita.⁸

Kuva 11. Sedlecin luukirkon kattokruunu. (Wikipedia, Sedlecin luukirkko, 2005.)

---

⁸ Wikipedia, Sedlecin luukirkko, 2005.

3 PROSESSISTA JA METODEISTA

3.1 Tarinoiden merkitys

Olen pienestä saakka ollut hamsteri ja niin on isänikin. Vaikkei isähamsteri ole ammatiltaan taiteilija, halusin jakaa hänen ajatuksiaan tähän tutkielmaan, sillä hän käyttää hamstraamiaan asioita hyödyksi osittain samalla tavoin kuin ammattitaiteilijakin.

Isäni keräilee kaikkennäköistä mielenkiintoista materiaalia, jota uskoo haluavansa työstää jossakin vaiheessa elämäänsä. Materiaalit hän valitsee tarkoin sen mukaan, kuinka mielenkiintoiselta materiaali hänestä itsestään näyttää, toisin sanoen kuinka potentiaalinen se on kirvoittamaan jännittäviä ideoita ja kuinka hyvin siinä näkyvät siihen kertyneet tarinat.

Tällä hetkellä isäni työstää veistosta, jonka tehtävä on olla vieraskirja. Materiaalina hän käyttää Åbo Akademin pilalle menneitä messinkikylttejä. Vieraat kirjoittavat tervehdyksensä veistokseen, jonka jälkeen isä tallentaa tervehdyksen karkeaan messinkipintaan kaivertimella. Näin tarinoita kerrostuu tarinan päälle.

Tarinat saivatkin keskeisen osan keskustelussamme, sillä siihen isähamsterin keräilyharrastus oikeastaan perustuu – tarinoiden keräilyyn. Vasta keskustelun jälkeen hahmotinkin erään tärkeän kiertokulun, joka toistuu sekä omassani että isäni keräilyssä: 1) Löydetään materiaali, jossa mahdollisimman selkeästi näkyy tarina (tuo tarina voi olla keksitty tai se voi olla materiaalin todellinen historia; joka

tapauksessa tarkoitan tässä sellaista kulumisen jälkeä, josta selkeästi voi päätellä, että materiaalilla ylipäänsä on tarina). 2) Muokataan materiaalista uusi teos varoen kuitenkin samalla, etteivät siinä jo olevat tarinat pyyhkiydy pois. 3) Asetetaan teos esille keräämään uusia tarinoita. Näin syntyy jatkumo, jossa tarinat kerrostuvat toistensa päälle limittäin.

Kuva 12. Isähamsteri vieraskirjaveistoksensa kanssa.

3.2 Vapautta ja valtaa – keräilijän ja keräilevän taiteilijan eroja

Keräilyn maailmassa rajaukset ja järjestelmät ovat keskeisiä.

”Vaikka täsmällinen tieto keräilykohteesta olisi hankittavissa, saattaa ’kaikki’ – olla turhauttavan suuri määritelmä. ’Kaikki postimerkit’ ei ole mielekäs keräilytavoite. – Mielekkäämpää tavoitteen saavuttamisen kannalta on erikoistua keräämään esimerkiksi suomalaisten postimerkkien listakokoelmaa tai sarjakuvapostimerkkien aihekokoelmaa”⁹

Ammattimainen keräilijä rajaa keräilykohteensa tarkoin, jotta hänen tavoitteensa olisivat järkevästi saavutettavissa. Keräilevä taiteilija ei välttämättä koe tarvetta

rajauksen tekemiseen, sillä hänen keskeinen tavoitteensa ei ole saada aikaiseksi ehyttä kokoelmaa tietystä aihepiiristä vaan koota haluamansa määrä materiaalia taideteosta varten. Näin ollen taiteilija saa itse määritellä, milloin kokoelma on täydellinen, siis valmis. Keräilevän taiteilijan keräilykohteet eivät edes välttämättä ole listattavissa – kukaan tuskin voi määritellä, montako vaaleanpunaista näkinkenkää maailma pitää sisällään. Antero Paavola kertoi keräilykohteikseen litistyneet pikkulinnut sekä maalitahrat. Kumpikaan näistä kohteista ei ole luetteloitavissa eikä niiden todellinen määrä laskettavissa, joten niiden keräilijälle jää vapaus ja valta päättää, milloin kokoelma on valmis vai onko se koskaan valmis. Käytännössähän tämänkaltaisia ”esineitä” voisi keräillä

---

⁹ Granö 1997, 87.

loputtomiin. Jo mainitsemistani kauluspaidan napeista voisi sanoa samaa, vaikka ne ovatkin teollisesti tai käsin tuotettuja ja näin ollen teoriassa laskettavissa.

Ammattimainen keräilijä toivoo keräilemiensä esineiden olevan mahdollisimman hyvässä kunnossa. Tarvittaessa hän kunnostaa niitä. Hän on kokoelmansa palvelija, hän vaalii sitä ja pitää huolen, että se on mahdollisimman edustava. Taiteilijakin arvostaa löytämänsä esinettä. Hänelle se on kuitenkin materiaali, taulupohja, jonka todellinen arvo tulee esille vasta, kun taiteilija on muokannut siitä taideteoksen ja asettanut sen katseltavaksi. Taiteilija saa tehdä esineelle mitä parhaaksi näkee, sillä se on hänelle muovailtavaa massaa.

4 HAMSTERI TYÖN TOUHUSSA

4.1 Keräelmien synnystä ja kartuttamisesta

Jokaisella keräilevällä taiteilijalla on varmasti omat metodinsa kerätä sekä siihen liittyvät maneerinsa. Uskaltaisin kuitenkin väittää, että meitä kaikkia yhdistää ainakin yksi asia: taipumus huomata yksityiskohtia tavallista tehokkaammin. Niin isäni kuin kollegani Antero Paavolan kanssa käymissäni keskusteluissa kävi ilmi, että hyvän materiaalin löytäminen edellyttää jatkuvaa ympäristön tarkkailua, mutta vaikka joku niin saattaisi ensin päätellä, kyse ei olekaan löytämisen pakosta vaan silkasta etsimisen riemusta. Etsivä löytää aina, mutta motiivi etsimiseen ei ole ahneus. Oman motiivini osaan melko

varmasti määritellä. Se on uteliaisuus. Olen tehnyt niin jännittäviä löytöjä, että olen tullut uteliaaksi ympäristöni suhteen. Mikäli kyse ei ole esimerkiksi kiinnostavasta valokuvaamalla tallennettavasta yksityiskohdasta vaan konkreettisesta materiaalilöydöstä, saattaa ahneuskin astua kuvaan. Jokainen järkevä keräilijä osaa ja raaskii kuitenkin karsia löytämänsä materiaalia, joten keräilyn motiiviksi asti ei ahneudesta ole.

Kokoelmien kartuttamisella on vahva psyykkinen vaikutus keräilijään. Kokoelmalla on keräilijän silmissä hyvin korkea asema – miksi muuten keräilijä käyttäisi siihen niin paljon aikaansa ja energiaansa. Kuten suomalaisia keräilijöitä tutkinut Pasi Falk toteaa, keräilyssä on pitkälti kyse oman minuuden ja sitä ympäröivän henkilökohtaisen

pienoismaailman rakentamisesta. Näin ollen etappien asettamisella ja niiden saavuttamisella kokoelmassa onkin todellisuudessa valtava terapeuttilinen vaikutus keräilijän mieleen. Edistyminen kokoelman kartuttamisessa tuo etenemisen tunteen keräilijän koko elämään.

4.2 Hamsterin kokoelma ei kuole

*"Mutta vaikka voisit olla varma, että sinulla on jok'ikinen teos, aikanaan omistamisen ilo väistämättä haihtuisi. Täydellinen kokoelma on kuollut kokoelma. Sillä ei ole jälkipolvea. Rakennettuasi sen rakastaisit sitä vuosi vuodelta vähemmän."*¹⁰

---

¹⁰ Granö 1997, 87.

Keräilijälle kokoelma voi kuolla. Keskenäinen kokoelma vaatii keräilijältään aktiivista ponnistelua. Sitä pitää kartuttaa, ja karttuessaan se "elää", laajenee. Valmis kokoelma pysähtyy ja kuolee eikä enää vaadi keräilijältään mitään. *"Keräilyssä on palkitsevaa jatkuva etsiminen – täydellisen, kauniin ja aidon esineen metsästyksen. Etsiminen pitää keräilijän liikkeessä. Esineen puuttuminen, pikemminkin kuin läsnäolo, kannustaa keräilijää. Täydellistä kokoelmaa ei voi täydentää ja niin keräily loppuu."*¹¹ Lopulta, vaikka kokoelma olisi ollut kokoajalleen kuinka tärkeä hyvänsä, keräilijä saattaa lakata rakastamasta kuollutta kokoelmaansa. Koska keräilyssä on kyse keräilemisestä, ei valmiiksi saamisesta, kokoelman täydellistymisen saattaa olla

---

¹¹ Granö 1997, 87.

keräilijälle jopa masentava kokemus. Se on pieni kuolema.

Keräilevä taiteilijakin voi saada kokoelmansa valmiiksi ja yleensä saakin, mikäli hänen tavoitteensa on liittää kokoelma taideteokseen, mutta taiteilijalle kokoelma silti harvemmin kuolee. Päinvastoin, päätyessään taideteokseen kokoelma saa uuden elämän erilaisessa muodossa. Joissakin tapauksissa, kuten Anu Tuomisen teoksissa, kokoelmat voivat saada jopa useita elämiä, kun ne esiintyvät eri muodoissa ja eri kokoonpanoilla useammassa eri teoksessa, esimerkiksi valokuvateoksissa tai installaatioissa. Taiteilija saattaa itse lakata rakastamasta kokoelmasta rakennettua teostansa, mutta harvemmin käy niin, ettei löydy ketään muuta joka sitä rakastaisi. Parhaassa tapauksessa teos jatkaa elämäänsä

pitkään jonkun arvostamana ja päättyy lopulta taidekeräilijän kokoelmaan.

5 LOPUKSI: MIKÄ ON TÄRKEINTÄ?

Kaiken tarkastelun jälkeen, mikä minulle on tärkeintä?

*"Roska, löydetty ja poimittu roska, palautettu. Pysähtyen löydetty, katsomalla ja näkemällä, tietämättä löydetty, aavistettu. Kauneus ja ihme. Ajan kauneus, olemassa olevan, kerran olemassa olleen kauneus ja suuri merkitys, pienen suuruus."*¹²

Tiedostaminen on tärkeää, mutta tiedostettuani ja todettuani asioiden laidan kerran annan itselleni luvan jatkaa hamstraamista sillä riemulla, joka minulla on tähänkin mennessä ollut. Keräilyllä on vakava puolensa, mutta sitä ei tarvitse tehdä vakavasti. Pääasiat – etsimisen ilo, uteliaisuus, lapsenomainen

löytämisen riemu, kauneuden kunnioitus, pienuuden arvostus, tarinoiden jano – niistä haluan pitää kiinni.

Toivon pystyväni ilahduttamaan teoksillani, saavani muutkin näkemään ne loputtomat pienet ihmeet, joihin tarkkanäköinen voi arkielämässään törmätä. Pieni ei koskaan voi olla minulle liian suuri. Suuret asiat on pidettävä järjestyksessä ja niin on useimmat pienetkin. Mutta sitten on niitä pieniä asioita, jotka antavat minun pitää yllä hallittua kaaosta, kuvien ja tarinoiden pienoismaailmaa, jolla minulla on lupa leikkiä.

Lopulta ainakin omassa mielessäni ahne, kieroön kasvanut materialisti on muuttunut uteliaan leikkisäksi hamsteriksi.

---

¹² Tuominen 2008.

LÄHTEET

Granö, Veli 1997. Esineiden valtakunta – keräilijöitä ja kokoelmia. Oulu: Kustannus Pohjoinen.

SpotCoolStuff. Viitattu 30.4.2012. Saatavissa

<http://travel.spotcoolstuff.com/haunted-creepy-places/mexico/island-of-dolls>

Tuominen, Anu 2003. Anu Tuominen. Helsinki: Like.

Tuominen, Anu 2008. Viitattu 24.4.2012. Saatavissa

http://www.anutuominen.fi/index.php?option=com_content&view=article&id=6&Itemid=6

Wikipedia. Sedlecin luukirkko. Viitattu 30.4.2012. Saatavissa

http://fi.wikipedia.org/wiki/Sedlecin_luukirkko